Ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-019-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Давлатзода Комрон Давлат дар мавзуи «Масъалаҳои ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва криминологии муқовимат бо киберҷиноятҳо: проблемаҳои назариявӣ ва амалӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ

Таҳқиқоти диссертатсионии Давлатзода Комрон Давлат дар шароити мураккабу ташвишовари минтақа ва ҷаҳон, аз ҷумла торафт шиддат гирифтани таҳдиду хатарҳои муосир – терроризму экстремизм, киберҷиноятҳо ва дигар ҷинояткориҳои муташаккили фаромиллӣ мубрам арзёби мегардад. Дар замони ташаккул ва инкишофи босуръати фазои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ ва рушди минбаъдаи ҷомеа амнияти миллии ҳар як давлатро бе назардошти омилҳои иттилоотӣ таъмин намудан номумкин аст, зеро таъмини амнияти иттилоотӣ аз ҳамлаҳои киберӣ ба сифати унсури марказии низоми амнияти миллӣ дониста мешавад. Дар баробари рушди унсурҳои сохтори иттилоотии ҷомеа, ки барои фаъолияти муназзами ниҳодҳои давлатию ҷамъиятӣ аҳаммияти муҳим доранд, инчунин таҳдиду хатарҳое пайдо мешаванд, ки ҳимояи манфиатҳои миллӣ, бахусус суботи сиёсиро халалдор месозанд. Аз ин рӯ, таъмини амнияти иттилоотӣ аз ҳамлаҳои киберӣ дар шароити ҷаҳони муосир ва таҳқиқи паҳлуҳои гуногуни он барои ҳар як давлат

аҳаммияти илмию амалӣ дорад. Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Давлатзода Комрон Давлат, бешубҳа, бо мубрамии худ фарқ менамояд. Докторант дуруст иброз намудааст, ки хунукназарии шахсии масъул оид ба амнияти як низоми иттилоотӣ дар дилхоҳ самти фаъолият, рафтори хатарноки ташкилоти хидматрасон ва ё як корманди он, ки бемасъулияти ҳаёти шахсӣ ва касбиро омехта мекунад, метавонад ба аз даст додани дастрасӣ, махфият ва ё тамомияти нишондодҳои асосӣ, боздоштани фаъолияти объектҳои гуногуни инфрасохтори муҳим, талафоти иқтисодӣ, садамаҳои истеҳсолӣ, талафоти одамон, зарарҳои экологӣ ва вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ оварда расонад, ки метавонанд ба ҳаёти тамоми кишвар таъсири ҷиддӣ расонад.

Дисертант ба маврид зикр менамояд, ки стратегияи миллӣ дар соҳаи амнияти иттилоотӣ бояд бештар ба қобилияти коҳиш додани хатарҳои эҳтимолӣ нигаронида шавад. Ғайр аз татбиқи сиёсати амнияти иттилоотӣ, сиёсати зарурии техникӣ ва фароҳам овардани муҳити эътимод, ки табдили рақамии ҷомеаро дастгирӣ мекунад, шаҳрвандон, ҳуқуқ ва манфиатҳои онҳоро дар фазои маҷозӣ муҳофизат мекунад, бояд рушд дода шавад. Ҳамаи ин субъектҳои таъмини амнияти иттилоотиро вазифадор мекунад, ки на танҳо дар соҳаи таъмини амнияти баррасишуда қарорҳои касбӣ қабул намоянд, балки барои истифодаи оқилонаи хизматрасониҳо ва технологияҳои мавҷуда, қабули қарорҳои оқилона ва пешгирии рафтори хавфнок дар фаъолиятҳои марбут ба ҳаёти рақамӣ масъул бошанд.

Тавре дар авторефеорат зикр карда шудааст, муқовимат бо киберҷиноятҳо бидуни иқтидори илмӣ, техникӣ ва истеҳсолӣ, ки барои ҳифзи иттилооти соҳибихтиёрӣ, таъмини амнияти иттилоотӣ ва рушди иқтисоди боэътимоди рақамӣ заруранд, ғайриимкон аст. Барои

муқовимати самаранок бо ҳамлаҳои киберӣ ба олимони ватанӣ зарур аст, ки технологияҳои иттилоотию коммуникатсиониро дар соҳаи амнияти иттилоотӣ аз ҳамлаҳои киберӣ ва дар маҷмуъ, барои фароҳам овардани муҳити боэътимоди рақамӣ таҳия намоянд.

Ғайр аз ин, бояд пажуҳишҳои гуногуни байналмилалиро дар соҳаи баррасишаванда пайгирӣ намуда, олимони ҷавонро ҷиҳати талошҳои онҳо дар ин самт дастгирӣ намуд. Дар соҳаи технологияҳои рақамӣ, ин ба муайян кардани ҳадафҳои стратегии низомҳои маблағгузорӣ, дастгирии тадқиқотҳои илмӣ ва рушди саноат мусоидат хоҳад кард.

Барои қонеъ гардонидани талаботи рӯзафзуни бахшҳои давлатӣ ва хусусӣ дар соҳаи амнияти иттилоотӣ ташкили омодасозии мутахассисон дар соҳаи мазкур хеле муҳим арзёбӣ мегардад. Инчунин, назорати фаъолонаи бехатарии технологияҳо ва истифодаи онҳо барои давлат, соҳибкорон ва шаҳрвандон дар соҳаи баррасишаванда аз манфиат холӣ нест. Ин, аз ҷумла ба коркардҳои технологӣ, ба монанди насли панҷуми телекоммуникатсияи мобилӣ дахл дорад.

Ба мутахассисони ватанӣ, инчунин зарур аст, ки ба навъ ва имкониятҳои таҷҳизот ва таъминоти барномавӣ, ки дар шабакаҳои гуногуни телекоммуникатсионӣ насб шудаанд, диққати махсус диҳанд, то махфияти мукотибаи шаҳрвандон ва устувории ин инфрасохторҳо ҳифз карда шаванд ва мутобиқшавии заминаи меъёрии ҳуқуқӣ ба технологияҳои нави рушдёбанда идома дода шавад.

Нуктаҳои илмӣ ва навгонии илмии диссертатсия, моҳиятан дар ҳалли масъалаҳои илмӣ ва амалӣ, инчунин таҳияи пешниҳоду тавсияҳо бобати такмил гардонидани қонунгузорӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ дар соҳаи мазкур аҳаммияти хосса ва беназир доранд. Баҳогузории онҳо аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ муҳим арзёбӣ мегардад.

Муҳаққиқ мақсад ва вазифаҳое, ки дар диссертатсия гузоштааст, муваффақона ба даст овардааст. Вазифаҳои таҳқиқот бо муқаррароти барои ҳимоя баровардашуда алоқамананданд. Автореферат ба сохтор ва мундариҷаи диссертатсия комилан мувофиқат намуда, унсурҳои заруриро дар бар мегирад.

Дар баробари ҷанбҳаҳои мусбати кор дар автореферати диссертатсия нуктаҳои илмии мубоҳисавӣ низ ҷой доранд. Аз ҷумла, дар автореферати Давлатзода Комрон Давлат истифодаи истилоҳоти нофаҳмо ва баъзе ҷумлаҳои мураккаби душворфаҳм истифода гардидааст. Масалан, мактуби фишингӣ, кибертаъқиб, дуздии онлайнии маълумоти шахсӣ ва ҳамлаҳои DoS. Хуб мебуд, ки шарҳи истилоҳ ва ҷумлаҳои мураккаби душворфаҳми зикргардида дар автореферат баён мегардид.

Эроди ишорашуда, дар умум, хусусияти тавсиявӣ дошта, ба ҳеҷ ваҷҳ мазмуну моҳият ва эътибори баланди корро коҳиш намедиҳанд.

Дар маҷмуъ, автореферати диссертатсияи Давлатзода Комрон Давлат дар мавзуи «Масъалаҳои ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва криминологии муқовимат бо киберҷиноятҳо: проблемаҳои назариявӣ ва амалӣ» бо моҳият ва мазмуни хоси илмию амалӣ, таъмини мантиқии масъалагузорӣ тариқи риояи пайдарпайии сохторӣ ва дигар самтҳои назаррасу илман асоснокгардида сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ мебошад. Дар автореферат натиҷаҳои асосии таҳқиқоти дисертатсионӣ, аз он ҷумла мазмуни мухтасар ва кофии бобҳо ва зербобҳои диссертатсия дарҷ ёфтаанд. Таҳқиқоти мазкур кори илмӣ-тахассусии анҷомёфта буда, ягонагии дохилӣ ва сатҳи баланди навгонии илмӣ дошта, натиҷаҳои он барои рушди илми ҳуқуқшиносӣ ва қонунгузорӣ аҳаммияти муҳим

дорад.

Таҳқиқоти диссертатсионии Давлатзода Комрон Давлат дар мавзуи «Масъалаҳои ҳуқуқӣ-ҷиноятӣ ва криминологии муқовимат бо киберҷиноятҳо: проблемаҳои назариявӣ ва амалӣ» ба бандҳои 31, 33, 34, 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ мебошад.

Муқарриз:
мудири шуъбаи масоили назариявии
давлат ва ҳуқуқи муосири Институти
фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи
ба номи А. Баҳоваддинови Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ Бобоҷонзода И.Ҳ.

Имзои И.Ҳ. Бобоҷонзодаро тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳои
ИФСҲ АМИТ Абдураҳмонзода Б.А.

«06» 05 2024 с.

Суроғаи муқарриз: 734025, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони
Рӯдакӣ, 33. Тел.: +992 (37) 221-03-28; (+992) 93-510-77-11
E.mail:bobojonov_i@mail.ru; www.ifppanrt.tj